

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

22^E JAARGANG

WOENSDAG 11 AUGUSTUS 1937

No. 1128

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Liefstinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoeweg 122, Rotterdam.

Aangetceekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

Blz.

HET VRAAGSTUK VAN DE NATUURLIJKE PARITEITSVERHOUDING TUSSEN VERSCHILLENDE MUNTENHEDEN door Dr. J. W. Beyen	582
De Nederlandsche handelspolitiek en de meestbegunstigingsclausule door Mr. P. A. Blaisse	585
De saneeringsmaatregelen voor het bloembollenbedrijf door Dr. A. J. Verhage	587
AANTEKENINGEN:	
The Port of New York Authority door Jhr. F. W. L. de Beaufort	588
Industriele expansie in Argentinië	590
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	591
ONTVANGEN BOEKEN	591
Statistieken:	
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	591, 592

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Op de wisselmarkt trekt weer de verhouding Pond-Dollar de aandacht. De koersbeweging blijft natuurlijk binnen zeer enge grenzen, maar er is een onmiskenbare tendens voor een stijgenden Pondenkoers. Nog een kleine verdere stijging en de verhouding tusschen Pond en Dollar is aangeland op 1—5. Men kan dit keer niet, zooals eenigen tijd geleden, één hoofdoorzaak aangeven van het aanbod van Dollar en de vraag naar Ponden. Weliswaar speelt ook nu de goudbeweging een rol in hier voege, dat uit Japan goud naar Amerika wordt verscheept en de aldus door Japan gekweekte Dollarsaldi voor een belangrijk deel in Ponden worden omgezet. Maar over het geheel genomen, is het toch een samenloop van verschillende factoren, die de vraag- en aanbodsverhouding van beide munten beïnvloeden. Wat de loopende posten van de betalingsbalans betreft, is het seizoen ten voordeele van het Pond. Voorts is er nog altijd uit verschillende bronnen eenige verschuiving van kapitaal uit New-York naar Londen. De werking van het Fransche Egalisatiefonds is waarschijnlijk eveneens een factor, die tot steun van het Pond strekt.

Op zichzelf heeft natuurlijk het feit, dat het Pond eenigen tijd achtereen meer gevraagd dan aangeboden is, betrekkelijk geringe beteekenis. Er wordt alleen meer de aandacht op gevestigd door de politiek van het Egalisatiefonds om in den koersvoortdurend de vraag- en aanbodswijzigingen tot uitdrukking te doen komen. Dit blijft nog steeds één van de meest typische kenmerken van de Engelsche monetaire politiek. Niet alleen wil men nog niet een definitieve de-jure stabilisatie om redenen, die wellicht gegrond zijn, maar ook uit de kleine van dag-tot-dag fluctuaties, waarin men de marktsituatie zich laat weerspiegelen, spreekt de wensch om een schommelenden wisselkoers te verheffen tot bewust element in de zelfcorrigerende werking van het buitenlandsche betalingsverkeer en het verloop van de betalingsbalans.

Ten onzent stijgt de Pondenkoers eveneens in overeenstemming met een ongeveer gelijkblijvende Dollarnoteering. Dit verloop is intusschen niet, zooals voorheen soms het geval was, een gevolg van het feit, dat het Egalisatiefonds den Dollarkoers onveranderd houdt, waardoor automatisch een daling van den Dollarkoers te Londen hier een stijgende Pondennotering met zich moet brengen. Immers, de Dollar noteert hier boven den aankoopkoers van het Egalisatiefonds en komt tot stand zonder ingrijpen van dit instituut. De Gulden is dus evenals de Dollar aangeboden ten aanzien van het Pond. Aangezien er, zooals boven vermeld, een surplusvraag naar Ponden boven aanbod is, behoeft deze situatie in het geheel niet te verwonderen.

De houding van den Franc was in de verslagweek gunstig. De concrete verbeteringen zijn nog niet overweldigend, en van een revolutionnaire saneeringspolitiek kan allermint gesproken worden, maar men heeft den indruk, dat de gekozen koers met vaster hand wordt gevolgd dan voorheen vaak het geval was. Het disagio van termijn Francs loopt nog langzaam terug, alleen is moeilijk na te gaan, in hoeverre de interventie van het Fransche Egalisatiefonds nog de verwekker van deze beweging is, dan wel of vertrouwensherstel zijn invloed doet gelden.

Noch de geldmarkt noch de beleggingsmarkt geven aanleiding tot bijzondere opmerkingen. Alleen vond in de verslagweek een verdere verlaging van de prolongatienoteering plaats. Eenige jaren lang had hiervoor het ijzeren tarief van 1 pCt. gegolden, kortgeleden vond verlaging tot ¾ pCt. plaats, thans is een verdere verlaging tot ½ pCt. gevolgd, en daarmee is de rente voor beursleengeld eenigermate aangepast. Hiermee zijn de kosten van prolongatie teruggebracht tot beneden het peil van de beleeningsrente van De Nederlandsche Bank.

HET VRAAGSTUK VAN DE NATUURLIJKE PARITEITS- VERHOUDING TUSSEN VERSCHILLENDE MUNTEENHEDEN.

De vraag, of er, gegeven een zekere verhouding tusschen de economische toestanden in verschillende landen, tusschen de munteenheden dier landen een natuurlijke pariteitsverhouding bestaat, is van sterk actueel belang, aangezien zij het geheele probleem van de mogelijkheid eener internationale valutastabilisatie beheerscht. Of een valuta al of niet overgewaardeerd of ondergewaardeerd is ten opzichte van een of meer andere valuta's wordt — op min of meer oppervlakkige wijze — veel besproken, speciaal in Angelsaksische landen. Wie van over- en onderwaardeering spreekt, gaat ervan uit, dat er een waardeering mogelijk is, die als de eenige ware, de natuurlijke moet worden aangezien. Bestaat een zoodanige natuurlijke pariteitsverhouding, dan is internationale stabilisatie uiteraard alleen wenschelijk op muntpariteiten, die niet in belangrijke mate van de natuurlijke pariteiten afwijken, en slechts onder zoodanige economische voorwaarden, dat het voor de verschillende landen mogelijk is, zich blijvend aan de eenmaal aanvaarde muntpariteit aan te passen. M. a. w. de vastgestelde muntpariteit moet niet medebrengen, dat eenig land zich economisch geweld moet aandoen om haar te aanvaarden, en de economische ontwikkeling moet in de verschillende landen een zoodanige parallelliteit vertoonen, dat ook op den duur door allen aan de vastgestelde pariteit vastgehouden kan worden.

Merkwaardig is daarom, dat de wetenschap ten aanzien van dit onderwerp, hoewel het van zoo wezenlijk belang is voor de vraag, of een internationale valutastabilisatie mogelijk en wenschelijk is, zoo geringe vorderingen maakt. Sinds de door Prof. Cassel opgebouwde theorie van de koopkrachtpariteiten is niets constructiefs geleverd. De geheele discussie omtrent de mogelijkheid en wenschelijkheid van internationale valutastabilisatie gaat nog steeds van deze theorie uit, vaak ten deele onbewust. De voorstanders der valutastabilisatie betoogen in het algemeen, dat de tegenwoordige valutaverhoudingen voldoende aan de natuurlijke pariteitsverhoudingen zijn aangepast — daarbij denken zij aan de koopkrachtpariteit — of zij meenen, dat aanpassing daaraan mogelijk en wenschelijk is. De praktische tegenstanders achten vanuit hetzelfde uitgangspunt die aanpassing niet of nog niet mogelijk en de principieele tegenstanders achten haar niet wenschelijk, aangezien zij vinden, dat de nationale economie zich terwille van die aanpassing te groote en onnoodige offers zou moeten opleggen. Maar een diepergaande analyse, of de koopkrachtpariteitstheorie inderdaad het antwoord geeft op de vraag, waar de natuurlijke pariteit ligt en of de „natuurlijke pariteit” een zoodanig omlijnd begrip is, dat het als richtsnoer kan dienen, ontbreekt. En toch moet in het licht van de ervaring der laatste jaren aan de juistheid van de koopkrachtpariteitstheorie ernstig getwijfeld worden.

Het onderstaande heeft voornamelijk ten doel het onderwerp aan de orde te stellen. Ik deed het reeds in een voordracht voor de Studievereeniging van de Economische Faculteit der Amsterdamsche Universiteit, van ongeveer gelijken inhoud als dit artikel.

* * *

De stabilisatie van 1925 kenmerkte zich naar de gangbare opvatting door de fout, dat de aanvaarde pariteitsverhoudingen zich voor sommige landen niet voldoende aan de natuurlijke pariteitsverhoudingen aanpasten. Het vasthouden aan die pariteitsverhoudingen bleek niet mogelijk zonder een druk op de economische ontwikkeling, die op den duur niet houdbaar was. Dit zou met name voor Engeland gelden hebben. Na de devaluatie van het Engelsch Pond en met name na de devaluatie van den Dollar ontstonden nieuwe valutaverhoudingen, die de lan-

den, die aan de oude goudpariteit vasthielden, zoodanig in het nauw brachten, dat zij het na eenige jaren van tobben niet vol konden houden.

Het feit, dat voor de economische ontwikkeling van een bepaald land de verhouding van zijn munt tot andere munteenheden van het grootste belang is, staat m. i. vast. Of men in verband daarmee kan zeggen, dat een munt ten opzichte van andere muntten te hoog of te laag kan staan, hangt samen met de vraag, of men een bepaalde economische ontwikkeling voor een land als de meest gewenschte kan aanduiden. Duidelijk is, dat er valutaverhoudingen denkbaar zijn, die de economische ontwikkeling zoodanig zouden belemmeren of in een bepaalde richting stimuleeren, dat een verandering in de verhouding onvermijdelijk is. Maar dat alles wil nog niet zeggen, dat binnen enge grenzen een valutaverhouding ware aan te geven, welke als het optimum zou moeten worden beschouwd. En zoo men aan moet nemen, dat binnen zekere grenzen de valutaverhoudingen liggen, die aan een land een gunstige economische ontwikkeling te midden der andere landen mogelijk maken, dan blijft de vraag open, waar die grenzen liggen, hoe zij worden bepaald en door welke invloeden het economisch leven gehinderd of verstoord wordt, wanneer zij niet in acht worden genomen.

De koopkrachtpariteitstheorie leert, dat de natuurlijke pariteit van twee valuta's te vinden is door de vergelijking van de binnenlandsche koopkracht dezer valuta's. Deze koopkracht drukt zich uit in het prijspeil in de beide landen. De koopkrachtpariteit ligt daar, waar de valuta van het eene land uitgedrukt in die van het andere land, dezelfde koopkracht in dat land heeft als in het eigen land. Is de werkelijke pariteit een andere, dan is de valuta van het eene land in het eigen land minder koopkrachtig dan in het andere land. De eene valuta is dan overgewaardeerd, de andere ondergewaardeerd. De onderlinge handelsverhouding moet daardoor worden beïnvloed, want het is duidelijk — aldus de theorie —, dat de overgewaardeerde valuta méér gaat koopen in het andere land, dat het eerste land dus méér gaat invoeren en aangezien de ondergewaardeerde valuta natuurlijk in het eigen land méér gaat koopen, voert het land van de overgewaardeerde valuta minder uit. De handelsbalans wordt daardoor verstoord, het land met de overgewaardeerde valuta heeft de keuze, de valuta aan te passen of wel, goud of te geven. Als het goud afgeeft, krimpt de geldhoeveelheid in, de rente stijgt, de prijzen dalen en de overwaardeering verdwijnt.

Edoch in een moderne maatschappij met verstarde prijs- en loonverhoudingen, blijft de prijsaanpassing uit, het land blijft goud verliezen, totdat het langs dien weg gedwongen wordt, de pariteit op te geven en aan de koopkrachtpariteit aan te passen. Uit het bovenstaande volgt, dat men de stabiliteit der valuta's slechts kan handhaven, wanneer men de koopkracht der valuta's blijvend aanpast aan de vastgestelde pariteitsverhouding. Vandaar de zeer gangbare opvatting, dat stabiele valuta's slechts mogelijk zijn bij voldoende soepelheid der interne prijs- en loonverhoudingen. Waar deze niet bestaan moet men wel de onderlinge aanpassing door wijziging der pariteitsverhoudingen vinden.

* * *

De koopkrachtpariteitstheorie heeft een enormen invloed gehad en speelt nog altijd, speciaal in Engeland en Amerika een zeer groote rol, hoewel de praktijk bewezen heeft, dat zij, althans wat betreft haar verklaring van den invloed van een veronderstelde dispariteit op de handelsbalans en daardoor op de wisselkoersen, onjuist moet zijn. Eenige voorbeelden mogen dit toelichten.

Indien men aanneemt, dat het Pond van 1925 tot 1931 overgewaardeerd was, dan zou toch volgens de

theorie het gevolg daarvan hebben moeten zijn, dat de loopende posten van de betalingsbalans een tekort vertoonden en dat de daardoor ontstane druk op den wisselkoers via goudverlies tenslotte tot het opgeven van de aangenomen pariteit moest leiden. Zoo is het echter heelemaal niet gegaan.

De betalingsbalans van Engeland (loopende posten) laat van 1925 tot en met 1930 een overschot, met uitzondering van het jaar 1926, waarin een zeer klein tekort is, dat in het niet valt tegenover de overschotten der andere jaren. Dat is dus gedurende bijna zeven jaren, waarin het Pond verondersteld wordt overgewaardeerd te zijn. Eerst in 1931 vertoont de betalingsbalans een aanzienlijk tekort, in 1932 een kleiner tekort, in 1933 en 1934 is er evenwicht, in 1935 voor het eerst een vrij belangrijk overschot. Export en import blijven van 1925 tot 1929 vrijwel op hetzelfde peil, 1930 en 1931 vertoonden een aanzienlijken val voor beiden, daarna komt een zeer geleidelijke stijging.

Na de devaluatie van het Pond zouden de valuta's van het goudbloc als overgewaardeerd te beschouwen zijn. Het merkwaardige van deze opvatting is, dat zij verdedigd wordt door dezelfde lieden, die het Pond vóór zijn devaluatie voor sterk overgewaardeerd hielden. Doch, hoe dan ook, volgens deze theorie moest het een daling van hun export naar Engeland en een stijging van hun import medebrengen. Ook daar vindt men een ander beeld.

In de jaren vóór de devaluatie van het goudbloc stijgt de import in Engeland uit de landen van het goudbloc (zie *The Economist*, Jan. 1936), terwijl zij uit die landen, die zgn. ondergewaardeerd zijn (zooals de Vereenigde Staten) niet stijgt. Ook de export gedraagt zich precies omgekeerd als op grond van de theorie zou zijn te verwachten.

In de landen van het goudbloc, die althans sinds 1933 verondersteld worden overgewaardeerd te zijn ten opzichte van alle andere landen, daalt weliswaar de export in 1930 en 1931 (maar dat doet ze overal), maar de import daalt sterker, het importoverschot neemt af tot de herfst van 1936, waarna het begint te stijgen. In België stijgt het vanaf de devaluatie.

Uit alle gegevens van de laatste jaren blijkt duidelijk, dat eventuele afwijkingen der werkelijke muntpariteiten van de veronderstelde koopkrachtpariteit geenszins den invloed op de loopende posten van de betalingsbalans hebben en ook geenszins op de ontwikkeling der wisselkoersen of op de goudbeweging, die de koopkrachtpariteitstheorie veronderstelt. Als laatste proef op de som komt, dat sedert de devaluatie in Nederland en Zwitserland de importen stijgen, zelfs tot voor kort ten aanzien van landen als Duitsland. De invloed van de handelsbalans of van de loopende posten van de betalingsbalans op de wisselkoersen blijkt in landen met een gediversifieerde economie opvallend gering. Zij is bijna nergens groot genoeg om op zichzelf de stabiliteit van een pariteitsverhouding te schokken.

Daarentegen blijken kapitaalbewegingen een overwegende rol te spelen. Deze kapitaalbewegingen worden door de onderlinge prijsverhoudingen niet op merkbare wijze beïnvloed. Het kapitaal zoekt rendement en veiligheid. Het rendement wordt uiteraard door de valutaverhoudingen beïnvloed. Doch uit de goudbloclanden vluchtte het uit devaluatievrees en deze werd niet in de eerste plaats door rentabiliteitsoverwegingen bepaald. Afgezien van storing door kapitaalbewegingen blijken valuta's een opvallende natuurlijke tendens tot stabiliteit te hebben, die zelfs door een belangrijke verandering in de valutaverhouding niet wezenlijk gestoord wordt. Het nieuwe evenwicht ontstaat na eenigen tijd van moeilijkheden opvallend snel. Wanneer in een land het inkomen uit het buitenland afneemt, heeft dat als regel een merkwaardig snellen invloed op wat dat land van het buitenland koopt. (Zie mijn artikel in het Jaarboek Grotius van 1933).

Intusschen blijkt de invloed der valutaverhouding op de ontwikkeling van de binnenlandsche conjunctuur zeer groot. Wat men constateert bij de landen, waarvan men moet aannemen, dat hun valuta te hoog gewaardeerd werd, is vóór alles een verslapping van de binnenlandsche conjunctuur, die een *reducerenden* invloed op den import heeft (dat is dus precies omgekeerd als de koopkrachtpariteitstheorie leert) gewoonlijk in sterker mate dan op den export. Het is niet te ontkennen, dat de te hoge valuta het land onder druk zet, maar de druk is geen druk op de valuta door een verstoring van de handelsbalans. Het is een druk op de binnenlandsche conjunctuur, die ten deele voortvloeit uit het ongunstiger worden der exportverhoudingen, welke voert tot een inkrimping van den handel met het buitenland (met behoud van het evenwicht op de betalingsbalans), en ten deele voortspruit uit de binnenlandsche prijsontwikkeling, de deflationistische conjunctuur.

* * *

Dit alles bewijst nog niet, dat de koopkrachtpariteitstheorie onjuist is. Het zou eventueel slechts bewijzen, dat de drang naar het bereiken van de koopkrachtpariteit niet via de verstoring van de handelsbalans gaat. Men zou b.v. kunnen veronderstellen, dat die tendens op zichzelf wel bestaat, maar zich b.v. uitwerkt via de kapitaalvlucht die ontstaat, wanneer in een land de valuta overgewaardeerd is. Daargelaten dat zulks vrij vaag is, blijft het op zichzelf moeilijk, een vergelijking der prijsverhoudingen in de verschillende landen te maken en den invloed dier prijsverhoudingen op den internationalen handel nauwkeurig vast te stellen. In het oog springt, dat een simpele vergelijking van indexcijfers geen uitsluitsel zal geven. Want uit den aard der zaak wordt de prijsstructuur van een land niet in al zijn lagen in dezelfde mate beïnvloed door de prijsverhoudingen tot het buitenland.

Het feit, dat de prijs van vele belangrijke artikelen voor binnen- en buitenland verschilt — en in steeds meerdere mate en voor steeds meer artikelen is dat het geval — speelt daarbij een belangrijke rol. De prijs in Ponden van het Nederlandsch product op de Britsche markt behoeft niet gelijk te zijn aan den prijs in Gulden op de Nederlandsche markt, en dus ook niet te veranderen, als de verhouding Pond-Gulden verandert. Zij zal dat veelal niet doen. Zelfs bij die artikelen, die in afgewerkten staat uit het buitenland komen, heeft valutawijziging veelal geen prijsverandering tengevolge, aangezien de prijs wordt vastgesteld met het oog op de markt, waarop het artikel verkocht moet worden. Dit maakt de vergelijking van de binnen- en de buitenlandsche koopkracht eener valuta nog weer moeilijker. Ten aanzien van vele artikelen beteekent immers een wijziging in de valutaverhouding niet, dat de ondergewaardeerde valuta minder gaat koopen, maar voorloopig slechts, dat het andere land in zijn eigen valuta een mindere opbrengst krijgt. Dat is uiteraard niet zonder invloed op de economische positie van het land, maar het beteekent, dat er geen evenredigheid bestaat tusschen wijziging in de valutaverhouding en de verhouding tusschen de koopkracht der verschillende valuta's, zooals die zich tengevolge van die wijziging ontwikkelt.

Zoo men al een index zou kunnen vinden, die tot basis zou kunnen dienen voor de vergelijking van de koopkracht van verschillende valuta's in binnen- en buitenland, dan zou men deze zoodanig moeten qualificeeren, dat het practisch welhaast onmogelijk zou zijn, hem samen te stellen zonder groote willekeur bij de samenstelling, terwijl de kans groot zou zijn, dat de index, die bij een valutaverhouding op bij benadering juiste wijze is gequalificeerd, bij een andere niet meer op de gewijzigde omstandigheden zou passen. Bovendien blijft het zeer de vraag of

inderdaad zelfs een zoo geperfectioneerde index, die zich op prijzen baseert, een juiste basis zou kunnen opleveren voor de gewenschte valutaverhoudingen. Wanneer men bedenkt, hoe verschillend de levensstandaard en de economische structuur zelfs van naburige landen in West-Europa is, komt men tot de conclusie, dat een vergelijking op basis van prijsindexen den weg niet wijzen kan.

Ik kom daarom tot de conclusie, dat men goed doet, de koopkrachtpariteits-theorie als leidraad voor het zoeken naar de oplossing van het vraagstuk der natuurlijke pariteit te verwerpen.

* * *

Ik moge in dit verband nog op een andere theorie wijzen, die vóór October 1936 speciaal in verband met de waarde van den Franschen Franc is opgedoken, en die niet slechts met de onderlinge waardeverhouding der valuta's, maar ook met de waardeverhouding der valuta's tot het goud verband houdt. Het is de theorie, die verband zoekt tusschen de valutaverhouding en den druk van de „Verschuldung” in het land. Deze theorie baseert zich erop, dat de economie van een land een bepaalden schuldendruk alleen verdragen kan, indien de prijsverhoudingen zoo zijn, dat de schuldenaren hun schulden kunnen nakomen (d.i. rente en normale aflossing betalen) zonder in onoverkomelijke moeilijkheden te komen. Het gaat hier uit den aard der zaak om de rentabiliteitsmogelijkheid voor zoover het ondernemings-schuldenaren, en om de mogelijkheid een normaal deel van het inkomen uit te geven, voor zoover het particuliere schuldenaren betreft; in wezen gaat het dus om een rentabiliteitsvraagstuk, en uit den aard der zaak slechts om een gedeelte, zij het een belangrijk gedeelte van het rentabiliteitsvraagstuk. En de heele vraag is dus, in hoeverre het rentabiliteitsvraagstuk in een land wordt beheerscht door de onderlinge valutaverhoudingen en de verhoudingen der valuta's tot het goud. Dit is echter een probleem, dat men beter behandelt van een algemeen standpunt dan uitsluitend van het standpunt der „Verschuldung”.

* * *

Het wezenlijke in de economische ontwikkeling van een land is, wat men zou kunnen noemen het rythme van het economisch leven of ook de conjunctuur. Die conjunctuur wordt uiteraard bepaald door de binnenlandsche prijsverhoudingen, gelijk deze omgekeerd worden beïnvloed door de binnenlandsche conjunctuur. Men denke daarbij niet te uitsluitend aan het z.g. prijsniveau. Want, waar het in wezen bij de activiteit van het economisch leven om gaat is de rentabiliteit, en die wordt niet uitsluitend bepaald door de prijzen, maar ook door den tegen die prijzen te bereiken omzet. En de practijk heeft m.i. geleerd, dat die omzet niet uitsluitend van de prijzen, maar in waarschijnlijk sterker mate van de conjunctuur afhankelijk is. Het gaat hier om een aantal wisselwerkingen, waarbij het psychologisch element (het gaat goed of het gaat slecht) zonder twijfel een rol speelt, en de druk der „Verschuldung” zeker ook. Sterk werkt hier overigens de in het conjunctuurverschijnsel zoo sterk optredende cumulatieve werking van factoren.

Het is hier niet de plaats een conjunctuurtheoretische beschouwing te houden. Ik moet mij bepalen tot het constateeren, dat de bepalende factor het al of niet in het algemeen voorhanden zijn van de mogelijkheid tot, rendabele bedrijfsvoering is. Die mogelijkheid wordt uiteraard beïnvloed door de muntpariteit, omdat deze de rentabiliteit van exportondernemingen bepaalt. Hoe groot de beteekenis van de muntpariteit is, hangt af van de relatieve beteekenis van het exportbedrijf in het geheele beeld van het economisch leven. Zij blijkt bij een land als Nederland groot te zijn, grooter dan men verwachten zou,

als men bedenkt welk een belangrijk gedeelte van de productie zich ook in Nederland op het binnenland richt. Maar het exportbedrijf is zeker niet de eenige factor ter bepaling van de binnenlandsche conjunctuur. Want wij hebben gezien, dat binnenlandsche koopkrachtschepping een binnenlandsche conjunctuur kan scheppen, die lijnrecht tegen de ontwikkeling van den export ingaat (Duitschland en Engeland).

Nu blijkt het volgende. Wanneer in een land de vermindering van den export doorwerkt op de binnenlandsche conjunctuur, dan wordt zelfs bij veranderinge valutaverhouding (dus zelfs bij overwaardeering) de stabiliteit der valuta niet in gevaar gebracht. Wanneer echter de ontwikkeling van de binnenlandsche conjunctuur en van den export een dispariteit vertoonen, dan ontstaat een ontwikkeling van de handelsbalans, welke — afgezien van den invloed van kapitaalbewegingen — een druk op den wisselkoers kan veroorzaken. In dergelijke gevallen neemt de import als gevolg van de binnenlandsche conjunctuur toe, terwijl de export in verband met de verbetering van den binnenlandschen afzet afneemt of zich niet ontwikkelt. Het land, dat zich op eigen gelegenheid een „Sonder-Hochconjunktur” veroorlooft, brengt zijn valuta in gevaar. De landen, die een te hoog ge waardeerde valuta hebben, kunnen deze slechts handhaven ten koste van een dalende conjunctuur. De stabiliteit der valuta's vereischt, wil zij duurzaam zijn, een zekere paralleliteit der conjunctuurontwikkeling in de verschillende landen. Men zou een analogie kunnen aannemen met het beginsel, dat in een land de verschillende banken bij haar creditpolitiek min of meer „in step” moeten loopen, wil niet de actievare haar liquiditeit zien verminderen.

* * *

Wil men in verband met het vorenstaande een begrip „natuurlijke pariteit” omschrijven, dan zou men kunnen zeggen, dat het die pariteit blijkt te zijn, welke dusdanige exportverhoudingen scheidt, dat een binnenlandsche conjunctuurontwikkeling mogelijk is, parallel aan die, welke in het buitenland overheerscht. Zij is niet aan zeer enge grenzen gebonden en wordt slechts indirect beïnvloed door de onderscheidene prijsniveaux. Men heeft bij relatief verschillende prijsniveaux een zeer parallele conjunctuurontwikkeling tusschen twee landen gezien. De historische ontwikkeling speelt hier uiteraard een groote rol.

Zooals steeds in de economie (hoe dikwijls wordt dit vergeten) wordt een bepaald evenwicht door die ontwikkeling bepaald. Het antwoord op de vraag, of de bestaande muntpariteit overeenkomt met de natuurlijke pariteit is dan ook niet rechtstreeks afhankelijk van de verhouding der prijsniveaux op een bepaald oogenblik. Maar eerder van de relatieve ontwikkeling der prijsniveaux. Iedere verstoring van het prijsevenwicht, die zich in een bepaald land anders uitwerkt dan in het andere, kan een verstoring van het onderling evenwicht tusschen die landen medebrengen, en, na zekeren tijd, leiden tot een toestand waarin de muntpariteit niet meer in overeenstemming is met een nieuw ontstane natuurlijke pariteit. Het is duidelijk, dat deze nieuwe natuurlijke pariteit eerst weer te bepalen is, zoodra de toestand althans in één der beide landen min of meer is geconsolideerd. Het is eveneens duidelijk, dat, indien men de muntpariteit niet aanpast, geleidelijk een evenwicht op andere wijze wordt gevonden. Het is niet a priori te zeggen, wat gunstiger is, maar het laatste is gewoonlijk moeilijker. Het is niet juist, dat aanpassing door wijziging van de muntpariteit de eenige oplossing ware, en iedere andere aanpassing onmogelijk of catastrofaal. Ik breng den toestand na 1925 in herinnering, toen Nederland zonder muntcorrectie de aanpassing op zeer gunstige wijze heeft volbracht.

Een muntstelsel met wisselende pariteiten of zeer ver uiteenliggende goudpunten heeft m.i. geen zin.

De veranderlijkheid der pariteiten is, zoo zij groot is, onvereinbaar met het beginsel der stabiliteit. Is zij gering, dan is er geen ruimte tot conjunctuurbeïnvloeding. Evenwichtsverstoringen, die zonder wijziging der pariteit niet zijn te verhelpen, komen niet zoo dikwijls voor, dat men er in een internationaal muntstelsel als een normaal verschijnsel mede moet rekenen. Ware dat zoo, dan zou ieder internationaal muntstelsel onmogelijk zijn. De gedachte, dat het aangaan der internationale muntstabiliteit zou beteekenen het opgeven van iedere vrijheid eener eigen monetaire politiek in het binnenland, berust op een overschatting van de wederzijdsche gebondenheid der landen bij zoodanige stabiliteit. Juist is echter, dat internationale muntstabiliteit onvereinbaar is met het volgen van een conjunctuurpolitiek, welke niet een zekere paralleliteit met de algemeene conjunctuurontwikkeling der wereld in acht neemt. Maar het lijkt mij zeer de vraag, of men het, gezien de ervaringen met de „Sonderkonjunktur” in de laatste jaren, voor eenig land voor mogelijk en op den duur wenschelijk kan houden, geheel zijn eigen weg te gaan. Ter wille van de internationale muntstabiliteit is een zekere nationale zelfbeperking noodzakelijk. Zij is m.i. zeker niet ongewenscht.

Het vorenstaande is niet dan een zeer voorloopige poging om het vraagstuk der „natuurlijke pariteiten” te belichten. Het eischt een diepgaande analyse, waarvoor de ontwikkeling van de betalingsbalansen in de laatste jaren rijkelijk materiaal zou leveren. Het is een dankbaar onderwerp voor nadere studie, want veel misverstand op monetair gebied zou uit den weg kunnen worden geruimd.

J. W. BEIJEN.

DE NEDERLANDSCHE HANDELSPOLITIEK EN DE MEESTBEGUNSTIGINGSCLAUSULE.

In een vorig artikel¹⁾ hebben wij aangetoond, dat de meestbegunstiging wel als beginsel in de internationale handelspolitiek is blijven voortbestaan, doch met betrekking tot haar „onbeperkte” en „onvoorwaardelijke” werking in de practijk veel aan beteekenis heeft ingeboet. Hierbij is de Amerikaanse handelspolitiek als afzonderlijk systeem behandeld.

De vraag kan thans worden gesteld, of Nederland een bepaald systeem kent met betrekking tot de clausule of de interpretatie van de clausule van onbeperkte en onvoorwaardelijke meestbegunstiging, of anders gezegd de vraag mag worden gesteld, of Nederland een bepaalde gedragslijn heeft gevolgd bij de besprekingen, welke hebben geleid tot het sluiten van verdragen op basis der onbeperkte en onvoorwaardelijke meestbegunstiging.

Hierop nu moet het antwoord absoluut ontkennend luiden. Er bestaan in Nederland even zoovele redacties van meestbegunstiging als er handelsverdragen zijn afgesloten, hetgeen groote onzekerheid meebrengt. In het algemeen is de behandeling als meestbegunstigde natie met betrekking tot de douanetarieven vastgelegd. Wat daar precies onder moet worden verstaan, blijkt in de practijk dikwijls niet vast te staan, met name bestaat er onzekerheid of bijv. bijkomende rechten en heffingen onder een meestbegunstigingsbehandeling zijn begrepen. Er zijn echter nog tal van andere punten te noemen, welke, hetzij tengevolge van onvolledige regeling, hetzij tengevolge van een ingebreke blijven van iedere regeling, een bron van moeilijkheden opleveren.

Het aspect van de geheele economische en sociale ordening is de laatste jaren dermate veranderd en in toenemende mate gecompliceerd geworden, dat talrijke nieuwe problemen zijn ontstaan in verband met de vraag of meestbegunstigde behandeling al dan niet toelaatbaar is. Contingenteering, deviezenreglemen-

teering, rechtspositie van buitenlandsche vennootschappen en die van vreemdelingen/onderdanen, zij vormen even zoovele onderwerpen, welke deel moeten uitmaken van een onderzoek voor meestbegunstigde behandeling.

Waar een eigen systeem voor Nederland ontbreekt, is de vraag gewettigd of met betrekking tot deze materie, het Amerikaanse systeem door Nederland kan worden overgenomen, of anders gezegd: is het mogelijk en, zoo ja, gewenscht, dat Nederland zijn handelspolitiek volgens Amerikaansch voorbeeld gaat opzetten overeenkomstig de politiek, welke tot uitdrukking is gekomen in tal van door de Vereenigde Staten in de laatste jaren afgesloten verdragen?

Ook hierop moet het antwoord absoluut ontkennend luiden, daar Nederland:

1. niet een, voor dit doel noodzakelijk, gecompliceerde, uiteengerafelde tarievenlijst bezit, en ook overigens niet voldoende handelspolitiek is bewapend, om dergelijke besprekingen met succes te voeren,

2. grondstoffen en eerste levensbehoefte moet invoeren, welke uiteraard geen monopoliekarakter vertoonen, tengevolge waarvan bepaalde concessies onmiddellijk een grooter aantal leveranciers betreffen dan bij den „veredelingsimport” in de Vereenigde Staten het geval is,

3. als kleine natie nu eenmaal een minder voorname rol speelt en wegens het bindend karakter van haar invoer bij de onderhandelingen een zwakkere positie inneemt.

Evenals dit bij andere landen het geval blijkt, biedt ook voor Nederland de meestbegunstiging in haar korte, eenvoudige, algemeene redactie, geen houvast en heeft men ook hier te lande moeten ondervinden, dat op allerlei wijze is gechicaneerd, om haar toepassing in bepaalde gevallen te ontgaan. Langzamerhand werd het begrip meestbegunstiging zoo onwerklijk, dat een, naar een ieders meening tot haar wezen behoorende rechtenverlaging niet of dan met de grootste moeite, dikwijls tegen een nieuwe concessie kon worden verkregen. Wij noemden in ons vorig artikel reeds de meestbegunstiging tusschen Nederland en Chili van 1931, welke eerst thans beteekenis verkreeg voor Sumatra-tabak. Wij wijzen in dit verband tevens op de onzekerheid, welke dikwijls bestaat omtrent de verlenging eener overeenkomst op basis van meestbegunstiging tusschen de verdragsluitende partijen of tusschen een der verdragsluitende partijen met een derde mogendheid, tengevolge waarvan het handelsverkeer stagneert en een onnoodig stock-risico noodzakelijk maakt²⁾.

Gezien het feit, dat mag worden geconstateerd, dat t.a.v. de meestbegunstiging, zooals deze in de verschillende handelsverdragen door Nederland is afgesloten, iedere systematiek en volledigheid ontbreekt, is de vraag gewettigd, of Nederland tegenover de verschillende buitenlandsche³⁾ systemen, welke tengevolge van omstandigheden van politiek, economischen en socialen aard door haar onmogelijk kunnen worden overgenomen, in deze een eigen systeem kan opzetten, hetwelk de bezwaren, verbonden aan een slappe redactie van meestbegunstiging, in afdoende mate kan ondervangen.

In verband met de gewijzigde omstandigheden op economisch terrein, kan onmogelijk meer worden volstaan met een meestbegunstigingsclausule in haar oorspronkelijken korten vorm, aangezien zij alle beteekenis verliest door ontduiking en uitholling op de in ons vorig artikel vermelde wijze. Ons komt daar-

¹⁾ Handelsverdrag Nederland-Brazilië van 16 September 1931, hetwelk 15 Maart 1937 vervangen is door een voorloopige overeenkomst. Zie ook handelsverdrag Duitsland-Turkije en de positie van Nederland als meestbegunstigde natie v66r 1 Maart 1937.

²⁾ Naast het Amerikaanse systeem noemen wij hier nog het Engelsche systeem, met zijn koloniale preferentiele tarievenpolitiek, welk systeem hier verder buiten beschouwing moet worden gelaten.

¹⁾ Zie E.-S.B. van 4 Augustus 1937.

om veel juistere voor een systeem, waarbij *de verschillende problemen, waarop de meestbegunstiging al dan niet betrekking kan hebben, stuk voor stuk bij de handelsbesprekingen onder de oogen worden gezien en afzonderlijk in opeenvolgende artikelen worden geregeld*. Op deze wijze kan men vooruitloopen op eventueele pogingen tot ontduiking en deze materie bewust geheel of gedeeltelijk regelen.

Ons systeem beoogt derhalve een afzonderlijke regeling te scheppen, waarbij de geheele materie met betrekking tot de meestbegunstiging wordt geanalyseerd en vastgelegd.

* * *

Het groote voordeel van een systeem als hier door ons voorgesteld, is, dat het zekerheid schept, zoodat belanghebbenden weten hoe mutaties of bepaalde concessies in het handelsverkeer tusschen de betreffende staten voor hen worden geïnterpreteerd, m.a.w., waar zij zich wel en waar zij zich niet aan hebben te houden.

Bij de onderhandelingen kunnen twee methodes worden gevolgd:

A. of men lascht de meestbegunstiging, in haar nieuwen, uitgebreiden vorm, in in een bestaand handelsverdrag, hetgeen het bezwaar heeft aan denzelfden (korten) tijdsduur, resp. opzeggingstermijn te zijn gebonden, welke in het verdrag is vastgelegd, tenzij voor de meestbegunstigingsbepalingen een aparte termijn wordt opgenomen, welke derogeert aan den algemeenen opzeggingstermijn,

B. of — en deze methode is naar onze meening te verkiezen boven de voorafgaande — men sluit een *geheel afzonderlijk* verdrag van *meestbegunstiging* met eigen looptijd en opzeggingstermijn, hetwelk uitvoerig de geheele materie regelt zonder te treden in een bespreking over afzonderlijke artikelen of douanetarieven. Men wachte zich voor de misvatting, dat deze laatste methode zou impliceren, dat bestaande verdragen dan per sé moeten worden opgezegd. In vele gevallen is een gelijktijdige opzegging van het bestaande verdrag zeer wel denkbaar, echter zal in andere gevallen¹⁾ de voorkeur moeten worden gegeven aan een meestbegunstigingsaanvulling van het bestaande verdrag.

Een opzegging van de geheele bestaande regeling, tengevolge waarvan de mogelijkheid ontstaat, dat bepaalde gunstige bepalingen voorgoed verdwijnen, is geenszins noodzakelijk, ja zelfs dikwijls ongewenscht.

Wanneer nu de besprekingen over de door ons voorgestelde aangelegenheid een aanvang nemen, dienen de volgende punten aan een nauwkeurig onderzoek te worden onderworpen.

1. douanetarieven, heffingen en alle bijkomende rechten, w.o. monopolieheffingen en consulaire rechten, alsmede de wijze van heffen, de wijze van verificatie van artikelen en de betaling der rechten, de classificatie en interpretatie der tarieven, en voorts alle aangelegenheden betreffende de voorschriften, formaliteiten en heffingen, opgelegd in verband met de klaring van goederen door de douane²⁾;

2. de goederen, op welke de meestbegunstiging betrekking heeft, zooals grondstoffen en/of industrieelen landbouwproducten, als ook de voortbrengselen afkomstig van en/of in verband staande met de vischerij;

3. de rechtspositie der onderdanen van ieder der verdragsluitende partijen op het grondgebied van den ander, voor zoover betreft de vestiging, de uitoefening van den handel, industrie en scheepvaart, als ook, voor zoover het betreft de duur en de voor-

¹⁾ Wij denken hier b.v. aan het tractaat van handel en scheepvaart van 31 December 1851, tusschen Nederland en Pruisen, mede namens de overige Staten van het Tolverband gesloten.

²⁾ Verdrag Vereenigde Staten-Nederland 20 December 1936 en Vereenigde Staten-Brazilië 1935.

waarden der verblijfsvergunningen. Verder het verkrijgen en vervreemden van onroerende goederen, het aanvaarden van erfenissen en de bescherming van den persoon³⁾.

4. De rechtspositie van vennootschappen en andere vereenigingen met of zonder rechtspersoonlijkheid, waaronder begrepen reederijen en verzekeringsmaatschappijen, welke hun zetel hebben op het grondgebied van een der verdragsluitende partijen en door de wet zijn erkend.

5. Een algemeene deviezenmeestbegunstiging⁴⁾ of, zoo dit niet in aanmerking komt, een meestbegunstigingsbehandeling bij het instellen eener deviezenreglementeering of een meestbegunstiging met betrekking tot een transferovereenkomst voor aflossing oude schulden, rente en amortisatie⁵⁾.

6. Scheepvaart, te onderscheiden in zeescheepvaart, kustvaart en binnenscheepvaart.

7. Binnenlandsche belastingen⁶⁾.

8. Contingenteering.

Aangezien de meestbegunstiging op dit terrein dikwijls — hoewel niet altijd — groote moeilijkheden oplevert, dient men dit punt aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen, wijl het een veel gebruikte methode is om de meestbegunstiging te ontduiken.

* * *

Een uitermate belangrijk beginsel, hetwelk tot op heden nog in geen handelsverdrag is opgenomen en hierbij, hoewel slechts zijdelings met ons betoog in verband staande, zeer goed aan de orde kan worden gesteld, is het volgende. Het handelsverkeer zou ten eerste gebaat zijn met een clause, welke beoogt een bepaald recht, hetwelk wordt betaald op grond van een beroep op meestbegunstiging en uiteraard het laagste recht is, hetwelk op een gegeven oogenblik op een bepaald artikel wordt geheven, op dat lage peil te *consolideeren*, ook wanneer de contractpositie tusschen de betreffende Staten, die het recht op een lager niveau hebben vastgelegd, wordt gewijzigd of verbroken. *Dit is echter slechts dan rationeel, wanneer het lagere recht met een beroep op meestbegunstiging is verkregen tegen een nieuwe concessie*. Immers, een eenzijdig herstel in den vorigen toestand achten wij onbillijk, daar de nieuwe concessie meermalen niet zal kunnen worden herroepen. Een voorbeeld moge dit verduidelijken.

Tusschen de Vereenigde Staten en Frankrijk bestaat een handelsverdrag met meestbegunstiging. Nu sluit Nederland met de Vereenigde Staten een handelsverdrag, hetwelk bij den invoer in de Vereenigde Staten voor een aantal, ook voor Frankrijk van belang zijnde artikelen, een lager recht vaststelt dan in het verdrag tusschen Frankrijk en de Vereenigde Staten was bepaald. Frankrijk zal derhalve, met een beroep op meestbegunstiging dit lagere recht opeischen, hetgeen in de practijk bijna *altijd* vergezeld gaat met het verstrekken van nieuwe concessies, daar anders een beroep op meestbegunstiging niet ontvankelijk wordt verklaard. *Doet dit geval zich inderdaad voor*, dan lijkt het ons volkomen billijk, dat dit lagere tarief voor Frankrijk van kracht *blijft*, ook al zou het handelsverdrag tusschen Nederland en de Vereenigde Staten vervallen. De billijkheid van een dergelijke clause bestaat hierin, dat de nieuwe concessie — bijv. een grooter contingent voor de Vereenigde Staten bij invoer in Frankrijk — meestal onmiddellijk wordt gerealiseerd en derhalve niet kan worden herroepen.

Wij kunnen ons nog een ander geval voorstellen:

¹⁾ Verdrag Nederland-Zuid-Slavië 28 Mei 1930 en Nederland-Griekenland 12 Mei 1926.

²⁾ Overeenkomst Nederland-Argentinië 1934 en Nederland-Uruguay 29 Januari 1934.

³⁾ Nieuwe overeenkomst Nederland-Brazilië 15 Maart 1937.

⁴⁾ Verdrag Vereenigde Staten-Costa Rica 28 November 1936.

Nemen wij aan, dat Frankrijk zijn verdragspositie met de Vereenigde Staten nog niet heeft geregeld. Nederland sluit nu met de Vereenigde Staten een handelsverdrag met een laag recht voor bepaalde Nederlandsche artikelen, welke ook voor Frankrijk van belang zijn. Uit dien hoofde zal Frankrijk trachten een handelsverdrag af te sluiten met de Vereenigde Staten op basis van meestbegunstiging en is bereid daarvoor verstrekkende concessies te doen. Ook in dit geval komt het ons billijk voor, dat Frankrijk zich door een clause ziet beveiligd tegen een plotseling eindigen van het handelsverdrag tusschen Nederland en de Vereenigde Staten.

Ondanks de vele moeilijkheden, waarop soortgelijke clauses ongetwijfeld bij de verdragsbesprekingen zullen stuiten, verdienen zij in hooge mate aanbeveling, daar de internationale handel niet alleen gebaat is bij een laag, maar ook bij een stabiel tarief. Slechts wanneer de douanetarieven niet ieder oogenblik aan een verhooging zijn blootgesteld, welke niet is te voorzien en geenszins door de omstandigheden wordt geboden, is een geregelde, doelbewuste bedrijfs-politiek mogelijk.

* * *

Willen wij in het kort de strekking van dit en het vorige artikel¹⁾ samenvatten, dan komen wij tot de volgende conclusies:

De onbeperkte en onvoorwaardelijke meestbegunstiging heeft altijd in meerdere of mindere mate een rol in de internationale handelspolitiek gespeeld. Om de absolute werking van de meestbegunstiging te ontgaan, welk streven zich des te krachtiger voordoet, al naar mate een autarchische conjunctuurpolitiek wordt gevoerd, worden voornamelijk twee middelen aangewend: *een enge interpretatie der clause* en *een ontduiking der clause* op een van de manieren, welke wij reeds eerder¹⁾ vermeldde. Beide middelen, afzonderlijk of in combinatie, zijn veelvuldig toegepast, tengevolge waarvan de meestbegunstiging practisch alle betekenis verloor.

Een nadere analyseering van het systeem der Amerikaansche handelspolitiek, gericht op het sluiten van bilaterale verdragen op het beginsel der onbeperkte en onvoorwaardelijke meestbegunstiging en dat der reciprociteit, stelt de meestbegunstiging in een zeer speciaal daglicht; het Amerikaansche systeem, hoe ingenieus en geraffineerd van opzet, kan onmogelijk door Nederland worden nagevolgd in verband met haar geheel verschillende structuur van in- en uitvoer en haar relatief zwakke onderhandelingspositie. Waar aan den eenen kant Nederland geen vaste lijn heeft gevolgd met betrekking tot de redactie en de interpretatie van de clause van meestbegunstiging en aan den anderen kant de betekenis der meestbegunstiging geenszins mag worden onderschat, dient bij vraagstukken van handelspolitiek aard en bij de verdragsbesprekingen in het bijzonder, meer aandacht te worden besteed dan tot nu toe het geval was aan de mogelijkheden, welke kunnen bijdragen om de bezwaren der meestbegunstiging te ondervangen. Wij zijn van meening, dat een systeem, hetwelk, bij afzonderlijke overeenkomst met het betreffende land, uitvoerig de punten regelt, waarvoor de meestbegunstiging van belang is, in deze niet alleen verhelderend werkt, maar ook de betekenis van de meestbegunstiging, d.w.z. haar toepassing in de practijk in belangrijke mate doet toenemen. Een bewijs, dat de door ons hierbij voorgestelde heroriëntering der Nederlandsche handelspolitiek met betrekking tot de meestbegunstigingsclause zeer wel door Nederland kan worden aanvaard, meenen wij te mogen zien in de op 15 Maart 1937 afgesloten voorloopige handelsovereenkomst tusschen Nederland en Brazilië, welke als eerste schrede in deze richting is te beschouwen.

Mr. P. A. BLAISSE.

¹⁾ Zie E.-S.B. van 4 Augustus jl.

DE SANEERINGSMAATREGELEN VOOR HET BLOEMBOLLENBEDRIJF.

In Juni 1936 had de Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur, de grootste organisatie uit het bloembollenbedrijf, die dit bedrijf ook in al zijn gedingen omvat, maar toch in hoofdzaak de kweekerij vertegenwoordigt, reeds het besluit genomen om aan te dringen op aanschaffing der binnen- en buitenlandsche minimumprijzen, maar op handhaving der teeltbeperking¹⁾.

Nadien zijn de omstandigheden ook voor het bloembollenbedrijf gewijzigd. De depreciatie van den Gulden en de zich steeds verbeterende conjunctuur in de voornaamste afzetgebieden hebben de perspectieven voor het bloembollenbedrijf verruimd. Het vertrouwen in de toekomst keerde terug; ondernemingsgeest en energie openbaarden zich weer.

Onder deze omstandigheden kwam ook het gevoel op, dat men de defensieve houding, belichaamd in de crisismaatregelen voor het bloembollenbedrijf, moest laten varen, en dat de omstandigheden nu gunstig waren voor een meer offensieve houding. Wil men echter alle energie gebruiken voor uitbreiding van den afzet, waartoe men meer mogelijkheden begon te zien, dan moet ieder voor zich ook de risico's, die daaraan verbonden zijn, kunnen overzien. Door de crisismaatregelen, die met name de prijsvorming sterk beïnvloeden, is het echter zeer moeilijk de risico's juist te schatten en nog moeilijker, zich er zooveel mogelijk tegen te dekken. Want de buitenlandsche minimumprijs is de prijs geworden, waarvoor in het buitenland reeds vroeg in het jaar, vóór iets bekend is van de oogstresultaten, verkocht wordt, terwijl de prijs in het binnenland nooit kan dalen beneden den binnenlandschen minimumprijs, maar wel boven dezen minimumprijs kan stijgen. Dit jaar, nu in het bijzonder de vroege tulpen een zeer slechten oogst geven, openbaart zich dit zeer sterk. Door een misoogst zijn zelfs enkele variëteiten op de binnenlandsche markt reeds gestegen boven den prijs, waarvoor ze in het buitenland verkocht zijn. Afgezien van de doorgaans hooge verkoop- en andere kosten van den exporteur, ligt dus voor die tulpenvariëteiten zijn inkoopprijs reeds hooger dan de prijs, dien hij van zijn buitenlandschen afnemer bedongen heeft.

Doordat op deze en andere wijze bleek, dat het gevaarlijk is in den natuurlijken gang van zaken in te grijpen, kreeg men in het algemeen het gevoel, dat deze maatregelen in een tijd, dat weer vooruitgang geboekt moet worden, belemmerend werken, wat naar onze meening wel het hoofdmotief is waarom in de op 21 Juni 1937 gehouden algemeene vergadering van de Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur met groote meerderheid besloten is, aan te dringen op afschaffing van alle crisismaatregelen.

In een eind Juli in alle bladen opgenomen persbericht is medegedeeld, dat de Minister van Economische Zaken hiertoe niet wil overgaan. Wel wil Z. Exc. enkele zeer bindende maatregelen doen vervallen, om tegemoet te komen „aan den algemeen in het vak tot uiting gekomen drang om het bedrijf in zoo groot mogelijke vrijheid te kunnen voeren”.

Wij willen niet nakaarten over deze beslissing van den Minister van Economische Zaken; deze is genomen nadat het vak zich uitgesproken had voor vrijheid in de bedrijfsvoering en de argumenten hiervoor zeer nadrukkelijk ter kennis van de Regeering waren gebracht. De strijd is gestreden en het gaat er nu om, van het resultaat het beste te maken, wat er van te maken is. Wel moet het ons van het hart, dat de argumenten tegen de crisismaatregelen blijkbaar wel indruk gemaakt hebben, daar in het bovengenoemde perscommuniqué als argument voor het behoud van de teeltregeling alléén naar voren wordt gebracht de vrees, dat, wanneer toch weer inéénstor-

¹⁾ Zie E.-S.B. van 7 April 1937.

ting der prijzen zou volgen en tot teeltbeperking zou moeten worden overgegaan, het voor de Regeering zeer moeilijk zou zijn „opnieuw een juiste basis voor een teeltregeling te vinden”. Eventuele moeilijkheden voor de Regeering worden hier dus als argument naar voren gebracht, en niet de wenselijkheid van het voortbestaan dezer regeling voor het bedrijfsleven zelf.

Het bovengenoemde persbericht — dat uitvoeriger is dan het antwoord op de vragen van het Kamerlid Bierema, en waarvan wij daarom moeten uitgaan bij gebrek aan een ander stuk — houdt allereerst in, dat de binnen- en buitenlandsche bindende minimumprijzen voor 1938 zullen vervallen. Afgezien daarvan, dat het ons moeilijk lijkt, om prijzen te laten vervallen, die nog niet waren ingesteld, lijkt ons dit een groote vooruitgang. Na een zeer ernstigen terugval kan het noodig zijn om de prijsvorming van bovenaf naar een bepaald niveau te dwingen, maar zoodra stabilisatie is gekomen en bestaande toestanden weer als normaal zijn te beschouwen, is het zeer gevaarlijk om voor een artikel als bloembollen de prijsvorming te sterk te beïnvloeden.

Hiernaast worden echter de teeltregeling zoowel als het opkopen van overschotten door het Bloembollensurplusfonds voortgezet.

Voor de verdere ontwikkeling is het van de grootste beteekenis, hoe het opkopen van overschotten door het Surplusfonds wordt uitgevoerd. Reeds in de E.-S.B. van 7 April 1937 hebben wij uiteengezet, dat door het op basis van de minimumprijzen opkopen van het surplus „bevorderd wordt, of althans toch in stand gehouden, een teelt van variëteiten — en dit geldt speciaal voor tulpen —, die moeilijk verkoopbaar zijn in het buitenland, althans in de hoeveelheden waarin zij worden voortgebracht”. Voor de uitwerking van dit argument tegen het prijzenstelsel verwijzen wij naar het bovengenoemde artikel.

Zou nu de opkoop der overschotten in het volgend seizoen geschieden tegen een prijs, die gelijk te stellen is aan den huidige minimumprijs, dan zou weinig veranderd zijn. De eenige wijziging, die dan vermeld zou moeten worden, zou zijn, dat de exporteur nu weer zelf zijn winstmarge moet bepalen; de laatste jaren lag deze vrijwel vast in het verschil tusschen binnen- en buitenlandsche minimumprijzen, voor zover althans de prijzen in het binnenland niet boven de minimumprijzen stegen.

Men zou dan — en dit geldt in het bijzonder voor tulpen — weer, veelal snelgroeiende, variëteiten moeten gaan opkopen, waarvoor, althans tegen deze prijzen, geen voldoende afzet in het buitenland is te vinden. De kweekers van soorten, die wel verkocht kunnen worden, zouden hun bijdrage aan het fonds weer moeten geven om soorten, die in mindere mate of niet geteeld behooren te worden, op te kopen.

Het gevaar van het buiten werking stellen van de vrije prijsvorming is altijd, dat de indicator voor de productie daarmee verdwijnt. Dit heeft zich in het bloembollenbedrijf, speciaal in de tulpencultuur, wel zeer sterk gemanifesteerd, en — al moge het een gerust gevoel zijn altijd op een bepaald inkomen te mogen rekenen — wij beschouwen dit als een der ernstigste gevolgen der crisismaatregelen.

Het hangt er nu maar van af, hoe de opkoop door het Surplusfonds wordt geregeld. Wij begrijpen volkomen, dat, wanneer een teeltregeling behouden blijft, ook een bepaalde bodem in de markt gebracht moet worden. Anders zouden de kweekers, die met hun oogst voornamelijk aan de markt komen als de meeste orders in het buitenland reeds geboekt zijn, in een jaar van overvloedigen oogst of tegenvallenden export de dupe worden van een zeer sterke prijsinzinking op de binnenlandsche markt.

Wij gelooven ook niet, dat, wanneer men dit systeem wil volgen, de opkooprijzen voor hyacinthen en narcissen sterk gewijzigd behoeven te worden. Maar bij tulpen zal men een prijs moeten stellen, die beneden

den productieprijs voor snelgroeiende variëteiten ligt. Anders blijft een teeltpremie voor die variëteiten bestaan, wat voor de rentabiliteit van het bollenbedrijf als geheel een ernstig gevaar zou vormen.

Onze eindconclusie over de beslissing van Minister Steenberghe kan als volgt worden samengevat. Nu de uitspraak van de vakgenooten niet is opgevolgd, wat een waarschuwing is voor het bedrijfsleven als geheel, omdat medezeggenschap of men bepaalde maatregelen wensch op deze wijze wordt uitgeschakeld, kan het in een persbericht uiteengezette nieuwe stelsel van regelingen toch voordeelen boven het oude inhouden, wanneer de opkooprijzen voor de overschotten, in het bijzonder van tulpen, lager dan de productieprijs voor snelgroeiende variëteiten gesteld worden. Men krijgt dan een teeltbeheersching met een bodem in de markt, en verder een vrije prijsvorming als richtingwijzer voor de productie der onderscheidene variëteiten. Worden de opkooprijzen hooger gesteld, dan verandert er in wezen niet veel. De eenige wijziging is dan, dat men zich niet meer met de winst der exporteurs inlaat; het groote nadeel van een telen van soorten, die tegen die prijzen niet verkocht kunnen worden, blijft dan bestaan.

Dr. A. J. VERHAGE.

AANTEEKENINGEN.

The Port of New-York Authority.

In 1936 vierde „The Port of New-York Authority” haar vijftienjarig bestaan. Het is voor ons, waar het havenschap van den Nieuwen Waterweg nog een open probleem is, van belang op de hoogte te zijn van wat er in een ander land op dit gebied, in 15 jaren, is bereikt.

De haven van New-York, gelegen in 2 staten, nl. New-York en New-Jersey, werd tot 1921 beheerd volgens een overeenkomst tusschen die twee staten, aangegaan in het jaar 1821.

„Whereas, Since that time the commerce of the port of New-York has greatly developed and increased and the territory in and around the port has become commercially one center or district; and

Whereas, It is confidently believed that a better coordination of the terminal, transportation and other facilities of commerce in, about and through the Port of New-York, will result in great economies, benefiting the nation, as well as the States of New-York and New-Jersey, and

Whereas, The future development of such terminal, transportation and other facilities of commerce will require the expenditure of large sums of money, and the cordial cooperation of the States of New-York and New-Jersey in the encouragement of the investment of capital, and in the formation and execution of the necessary physical plans, and

Whereas, Such result can best be accomplished through the cooperation of the two States by and through a joint or common agency.

Now, therefore, the said states of New-Jersey and New-York do supplement and amend the existing agreement of 1834 in the following respects:

Article I.

They agree to and pledge, each to the other, faithful cooperation in the future planning and development of the port of New-York, holding in high trust for the benefit of the nation the special blessings and natural advantages thereof.”

Met deze ons eenigszins eigenaardig aandoende bewoordingen ving het nieuwe „compact between New-York and New-Jersey creating the port of New-York Authority” aan, dat in hetzelfde jaar door de beide Staten en het federale congres werd goedgekeurd.

Aan de stichting van de Authority moest voorafgaan de afbakening van „the Port of New-York District”, echter niet als een onveranderlijk geheel, daar „The boundaries of said district may be changed

from time to time by the action of the legislative of either state concurred in by the legislative of the other". Daarna pas kon de „Port of New-York Authority" in het leven worden geroepen.

Aan het hoofd van deze organisatie werd gesteld een raad van commissarissen, 6 van iederen staat.

Aan de Port Authority werd het recht gegeven vaste goederen te bezitten, in bedrijf te stellen, geld op te nemen door obligatiën of hypotheek, echter niet voordat een „comprehensive plan for the development of the port" was opgemaakt. Een uitbreidingsplan, zoowel voor de haven, als de transportmiddelen daarheen, welk plan goedkeuring der beide oeverstaten noodig had! Verder vooral geen direct ingrijpen in het havenbeheer. „Nothing contained in this agreement shall impair the power of any municipality to develop or improve port and terminal facilities."

Een belangrijke taak is haar recht om van tijd tot tijd aan het congres der Vereenigde Staten of aan de wetgevende organen der beide oeverstaten voorstellen te doen „for the better conduct of the commerce passing in and through the Port of New-York, the increase and improvement of transportation and terminal facilities therein, and the more economical and expeditious handling of such commerce".

Eveneens bij iedere andere autoriteit of particuliere onderneming. In het algemeen „It may intervene in any proceeding affecting the commerce of the port".

Wat den financieelen opzet betreft, zullen de beide oeverstaten, zolang de eigen inkomsten der Port Authority daartoe niet voldoende zijn, het tekort ieder voor de helft bijpassen, echter voorloopig tot een maximum van honderd duizend Dollar ieder per jaar.

Ziehier in zeer ruwe trekken de grondregelen, waarop is voortgebouwd.

In Juli 1922 werd het „comprehensive plan" door het congres goedgekeurd. Voorop werd gesteld „Principles to govern the development".

Het transportvraagstuk in en naar de haven werd een der belangrijkste kwesties. Zoo lezen wij o.a. als principe:

First: That terminal operations within the port district, so far as economically practicable should be unified.

Second: That there should be consolidation of shipments at proper classification points so as to eliminate duplication of effort, inefficient loading of equipment and realize reduction of expenses.

Sixth: That freight from all railroads must be brought to all parts of the port wherever practicable without cars breaking bulk, and this necessitates tunnelconnection between New-Jersey and Long-Island and tunnel- or bridgeconnection between other parts of the port.

Zooals reeds gezegd, wordt het oppertoezicht uitgeoefend door een Raad van Commissarissen, 6 van iederen oeverstaat. De functie wordt zonder geldelijke vergoeding uitgeoefend. Alle eenigszins belangrijke besluiten moeten door hen worden goedgekeurd, bij meerderheid van stemmen, waarvan minstens 3 stemmen van iederen staat. De gouverneurs der beide staten hebben bovendien het recht van veto.

Aan het hoofd der dagelijksche leiding staat een general manager, bijgestaan door 2 assistant managers. Einde 1936 bestond het personeel uit 1148 ambten, waarvan:

Administratief	117
Real Estate	161
Law	28
Development and operations	588
Engineering	284

Voor Amerikaansche toestanden is het van belang, dat de keuze van personeel geschiedt onafhankelijk van de politieke richting. In 1935 bedroegen de uitbetaalde loonen \$ 2.709.189,25, tegenover in 1926 \$ 419.179,46.

In alle verslagen en publicaties wordt steeds naar voren gebracht: „The main interest and concern of the Port-Authority is transportation and most of its efforts have been directed in that channel".

Dit heeft dan ook gemaakt, dat haar voornaamste bezit aan vaste goederen zijn de bruggen en tunnels. Al had zij daartoe de bevoegdheid, nimmer heeft zij belang genomen in kaden, spoorwegen, schepen, kranen of iets dergelijks. Steeds coördinatie langs indirecten weg, door onderhandeling en invloed op den wetgever. Naast de bruggen en tunnels bezit zij slechts „Inland Terminal No. 1" als verzamel- en distributiecentrum voor stukgoederen, waarbij het in de bedoeling ligt meerdere dergelijke centra te maken op daartoe geëigende punten van New-York.

Waar haar eigendommen over millioenen waarden loopen, is haar credietwaardigheid van groot belang. Bij haar oprichting, een zestiental jaren geleden, bestond haar eenig activum uit de tweemaal 100.000 Dollar door de beide oeverstaten toegezegd als jaarlijksche bijdrage in haar onkosten. Het is begrijpelijk, dat crediet moeilijk te verkrijgen was en de beide oeverstaten waren dan ook genoodzaakt extra-voorschotten voor bepaalde bruggen te geven, waarvan men de rentabiliteit verzekerde achtte. Toen dit ook overtuigend bleek, was het in 1926 voor het eerst mogelijk voor 34 millioen Dollar 4½ pCt. bonds uit te geven voor den bouw der z.g. Arthur Kill bridges. De tolheffingen werden aan de obligatiehouders verpand, terwijl deze obligatiehouders ook volledige preferentie bezaten boven de slechts geringe staatsvoorschotten. Op dezelfde wijze werd in 1928 en 1929 respectievelijk 12 en 30 millioen Dollar bonds uitgegeven voor den bouw van de Bayonne brug en de George Washington brug.

In 1930 werd het haar mogelijk gemaakt een algemeene reserve te vormen niet voor speciale doeleinden verpand. Toen dan ook in 1931 de Hollandtunnel werd overgenomen, kon zij dit financieren door de uitgifte van 66 millioen Dollar bonds, zonder een enkel staatsvoorschot. In 1935 bleek haar crediet zoo goed gevestigd, dat een nieuw plan kon worden opgemaakt, waarbij de bonds voor bepaalde doeleinden geleidelijk werden ingewisseld in General and Refunding bonds met langeren looptijd en lagere rentevoet. De zware tolheffing van ½ Dollar en de groote toeneming van het verkeer hebben dit mogelijk gemaakt. Zelfs „Inland Terminal No. 1" blijkt volkomen rendabel te zijn. Deze Terminal is een merkwaardig voorbeeld van samenwerking. Zij is gebouwd boven de ondergrondse „Union Freight Terminal", waar de vrachtlijnen van 8 verschillende spoorwegmaatschappijen samenkomen. Een groot deel der bovenverdiepingen wordt gebruikt voor de eigen bureau's der Port-Authority (14 verdiepingen in totaal).

Zooals reeds gezegd, wordt het transport-probleem steeds door de Port Authority vooropgesteld als haar primaire taak. Het is zonder twijfel ook datgene, wat tegenover de buitenwereld het meest op den voorgrond treedt. Voor de geheele haven is van niet minder belang datgene, wat zij zelf in haar gedenkboek ter gelegenheid van haar 15-jarig bestaan als „Port Protection" betitelt, dat zijn de tarievenkwesties en de verhoudingen tegenover andere havens en het behartigen van de havenbelangen tegenover de Interstate Commission. Verschillende voorbeelden worden gegeven. Zoo bijv., dat de spoorwegvrachtprijs voor auto's van Detroit naar New-Orleans, een lengte van 1090 mijlen, bedraagt \$ 1.06, en van Detroit naar New-York \$ 1.23 voor slechts 628 mijlen.

Al deze werkzaamheden hebben gemaakt, dat een eigen bureau in Washington noodig was. Jaarlijks geeft zij een verslag harer werkzaamheden in een overzichtelijk, met goede afbeeldingen verlucht, jaarverslag. (Wanneer zullen in ons land de overheidsbedrijven zich in zulke duidelijke overzichten tot het publiek wenden?).

Zoo wijst de jaarbalans van 31 Dec. 1936 een totaaltelling van \$218 miljoen, waarvan ruim 183 miljoen voor de waarde der bruggen en tunnels enz. Zoo vinden wij voor de Hollandtunnel een balanswaarde van \$50 miljoen, waartegenover een afschrijvingsreserve van 9 miljoen. De tollengedragingen brengen jaarlijks op 6½ miljoen en de exploitatiekosten bedragen 1½ miljoen. De George Washingtonbrug heeft een balanswaarde van \$57½ miljoen, waartegenover 7½ miljoen is afgeschreven, toelinkomsten van 4 miljoen en exploitatiekosten van slechts \$470.000!

Zoo is verkregen een buitengewoon lenige organisatie, die bijna steeds heeft weten te voorkomen een ingrijpen in bestaande bezits- en bestuursverhoudingen. Voorop staat steeds coördineeren, samenwerking zoeken en slechts hoogst zelden een diep ingrijpen.

Met trots wordt steeds verteld, dat deze organisatie in stand wordt gehouden zonder belastingheffing. Dit is maar gedeeltelijk waar. Een tolheffing op het verkeer van een halven Dollar is geen geringe belasting op dat verkeer. Dat dit noodig is, wordt ook in het verslag verantwoord. Van iedere tolheffing van 50 Dollarcenten ging over 1936 18⁰⁰/₁₀₀ cent naar afschrijvingen, 9⁸¹/₁₀₀ naar exploitatie en onderhoud en 21⁵⁹/₁₀₀ cent naar rente!

Een zware belasting, die echter, voor zooverre ik kan oordeelen, zonder al te veel morren wordt opgebracht, daar men overtuigd is van het groote nuttige werk, dat daarmee tot stand komt.

F. W. L. DE BEAUFORT.

Industriële expansie in Argentinië.

In vele van de Zuid-Amerikaansche staten komt steeds duidelijker een beweging aan den dag, gericht op een zoo spoedig mogelijke emancipatie van de talrijke buitenlandsche belangensferen, die in het economisch leven van deze landen een zeer belangrijke plaats innemen. Deze drang tot „nationalisering” van het economisch leven komt op velerlei gebied tot uiting. Argentinië doet in dit opzicht eveneens van zich spreken. Dit geldt niet in de laatste plaats voor de ontwikkeling van de industrie daar te lande, hoewel de opkomst hiervan toch geenszins uitsluitend te danken is geweest aan een doelbewust streven naar onafhankelijkheid van bepaalde buitenlandsche voortbrengselen. In de publieke opinie wordt evenwel steeds duidelijker het besef levendig, dat tal van verbruiksgoederen, ten aanzien waarvan het land zelf over de daarvoor benodigde grond- en hulpstoffen beschikt, duur moeten worden gekocht. Immers, voor de uitgevoerde grondstoffen en de ingevoerde eindfabrikaten diende de Argentijnsche consument dubbele vracht op te brengen, terwijl nog andere factoren, w.o. het verschil in loonpeil, werkzaam waren, die een zeer gunstige situatie hebben geschapen voor de vestiging van eigen verbruiksgoederenindustrieën. Het is niet te verwonderen, dat bijvoorbeeld de leerbewerkingsnijverheid, m.n. de schoenenindustrie, en de textielindustrie, vooral de wolweverij, in dit belangrijke veeteeltland van stonde af aan een snelle ontwikkeling te zien hebben gegeven.

Ondanks het feit, dat de beteekenis van de „industria nacional” somtijds wordt overdreven, valt niet te ontkennen, dat de industriële ontwikkeling een zeer gunstigen factor vormt in de diversificering van de nationale welvaartsbronnen, waardoor de kwetsbaarheid van het land, dat onder de Zuid-Amerikaansche staten reeds het minst het karakter eener monocultuur draagt, in tijden van dalende conjunctuur niet onaanzienlijk verminderd wordt.

Omtrent den aard van de Argentijnsche industrie verschaffen de eerst in Mei jl. gepubliceerde gegevens over de bedrijfstelling, gehouden op 31 October 1935, eenig inzicht. Voorop dient te worden gesteld, dat het lange uitstel der publicatie voor een groot deel moet worden toegeschreven aan de onvolledigheid van deze telling, in hoofdzaak als gevolg van de verregaande gecompliceerdheid en onduidelijkheid van de gebruikte formulieren en tevens van het wantrouwen, waarmede deze census werd begroet. Een groot deel van de ondernemers vermoedde hierin namelijk fiscale bijbedoelingen. De resultaten dienen dus met een zeer groot voorbehoud te worden aanvaard.

Samenstelling van de Argentijnsche industrie in 1935. 1)

Bedrijfstak	Toestand op 31 Oct. '35			Bedrijfsjaar 1-7-34 tot 30-6-35		
	Aantal ondernemingen	Personeel	Beschikb. vermogen 1000 P.K.	Betaalde loonen	Verbr. grondst.	Waarde product.
			×	× mill. pesos		
Voedingsm., dranken, tabak	11.564	120908	357	170	897	1.267
Textielgoederen	4.712	82.430	74	115	361	536
Houtbewerking	3.932	31.502	60	29	46	102
Papier, karton, enz.	214	7.256	24	8	19	34
Drukkerijen, pers, enz.	2.180	26.954	22	47	40	141
Chem. en pharm. producten	929	15.409	44	22	96	137
Min. olie en steenkolen	57	4.713	32	9	104	133
Rubber en rubberwaren	46	3.129	12	5	15	25
Leder en lederw.	1.076	19.392	20	26	56	93
Steen, aardewerk, glas	2.248	17.220	32	18	24	59
Metalen en metaalw. z. mach.	3.739	41.777	54	52	105	195
Machines en voertuigen	4.995	50.485	83	86	105	229
Electr. centrales	898	8.596	1.573	16	—	193
Bouwbedrijf	1.527	33.537	3	33	60	123
Mijnbouw. z. petr. en steenkolen	195	13.092	69	23	1	79
Andere product.	2.055	37.523	94	51	35	98

1) Ontleend aan Wirtschaftsdienst, Heft 25, 1937.

Afgezien van de geringe waarde, die aan deze cijfers kan worden toegekend, geven zij niettemin een indruk van het stadium, waarin de industriële ontwikkeling van Argentinië verkeert. De opkomst eener overwegend verzorgende nijverheid, vooral het deel, dat volkomen op de inheemsche grondstoffenbasis be-

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1-7 Aug. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1-7 Aug. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1937	1936
Tarwe	28.688	1.033.084	607.553	—	17.735	8.311	1.050.819	615.864
Rogge	1.658	152.041	144.140	—	2.875	1.976	154.916	146.116
Boekweit	—	10.988	19.245	—	—	350	10.988	19.595
Mais	22.864	648.401	441.414	1.750	94.233	92.345	742.634	533.759
Gerst	1.291	171.813	188.088	—	6.689	12.807	178.502	200.895
Haver	850	88.314	58.755	—	3.180	680	91.494	59.435
Lijnzaad	800	118.819	136.638	2.200	142.235	124.154	261.054	260.792
Lijnkoek	560	47.251	33.917	—	—	175	47.251	34.092
Tarwemeel	1.573	23.033	22.120	479	3.658	5.556	26.691	27.676
Andere meelsoorten	182	24.274	19.989	170	2.723	1.076	26.997	21.065

rust, is een normaal integratieverschijnsel, inhaerent aan den vooruitgang van een jong land als Argentinië. Hierbij dient in het oog te worden gehouden, dat de groei van deze nijverheid in de afgelopen depressiejaren door de gevoerde monetaire politiek, alsmede door de vrij stabiel gebleven binnenlandsche koopkracht in de hand werd gewerkt.

De fabrieken van voedingsmiddelen, dranken en tabakswaaren nemen vooralsnog de belangrijkste plaats in de rij der nationale industrieën in, gevolgd door de textiel-, machine- (voor een groot deel montage-) en de metaalindustrie. Hoewel de bovenvermelde productiecijfers niet met de invoercijfers vergelijkbaar zijn, is wel vast komen te staan, dat de Argentijnsche wolnijverheid omstreeks twee derden van de binnenlandsche behoefte dekt. De katoenindustrie heeft dezen omvang nog niet bereikt, doch voorziet ook reeds een belangrijken en in betekenis snel toenemenden sector van de binnenlandsche markt.

Onder de afzonderlijke bedrijfstakken nemen de vleeschverwerkende ondernemingen de voornaamste plaats in. Dit zeer belangrijke exportbedrijf wordt gevolgd door de elektrische centrales, de meelfabrieken, de bakkerijen, het bouwbedrijf en de petroleumraffinaderijen. Bij de leerwerkende ondernemingen valt in het bijzonder de schoenenindustrie op, die zich reeds vrijwel geheel van de binnenlandsche markt heeft meester gemaakt. Eenzelfde lijn vertoont de tabaksindustrie, hetgeen ook tot uiting komt in den snel dalenden invoer van tabakswaaren.

Het beeld, dat thans een bedrijfstelling zou moeten opleveren, zou ongetwijfeld veel pregnanter zijn. Dat de industrialisatie in een snel tempo voortschrijdt, bewijst de belangrijke invoer van kapitaalgoederen. Zoo werden van de categorie machines en voertuigen in de jaren 1934 tot en met 1936 resp. 81.000, 122.000 en 138.000 ton ingevoerd, terwijl het eerste kwartaal van 1937, in vergelijking met dat van 1936, een stijging van 38.5 pCt. te zien gaf. K.

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De zichtbare voorraden per 1 Juli zijn volgens C. Czarnikow:

In tons	1937	1936	1935
Duitschland	687.000	712.000	694.000
Tsjecho-Slowakije	221.000	213.000	211.000
Frankrijk	337.000	491.000	520.000
Nederland	151.000	189.000	218.000
België	101.000	117.000	105.000
Hongarije	66.000	53.000	48.000
Polen	180.000	178.000	190.000
U.K. Geïmp. suiker	280.000	199.000	204.000
„ Binnenl. „	122.000	55.000	88.000
Europa	2.145.000	2.207.000	2.278.000
V.S. Alle havens	305.000	448.000	586.000
Cubaansche havens	502.000	368.000	562.000
Cuba binnenland	1.207.000	1.075.000	1.301.000
Java, 1 Juni	229.000	786.000	1.429.000
Totaal	4.388.000	4.884.000	6.156.000

ONTVANGEN BOEKEN.

Die Bedeutung des Aussenmarktes für die deutsche Industriegewirtschaft door Dr. Rolf Wagenführ. Publicatie Nr. 41 van het Institut für Konjunkturforschung. (Hamburg 1936; Hanseatische Verlagsanstalt. Prijs R.M. 6.80).

Deze studie tracht met statistische middelen licht te verschaffen in de oude strijdsvraag, of de buitenlandse markten voor hoogontwikkelde industrielanden in den loop der tijden een toe- of afnemende betekenis hebben. De analyse over de laatste 60 jaren leert, dat Duitschland waarschijnlijk ook in de toekomst tot de groote industriele werkplaatsen van de wereld zal behooren, die de achtergebleven landen vooral met hooggekwalificeerde goederen zullen verzorgen.

Beginnelsen van het privaatrecht door Mr. H. D. M. Knol. Derde herziene druk. (Wassenaar 1937; N.V. Uitgevers-Maatschappij v/h. G. Delwel. Prijs f 3.40).

Deze druk is nauwkeurig herzien en in overeenstemming gebracht met de laatste wetswijzigingen.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 2 3 Dec. '36	Lissabon 4½ 5 Mei '36
Bk. { Bel. Binn. Eff. 2½ 3 Dec. '36	Londen 2 30 Juni '32
{ Vrsch. in R.C. 2½ 3 Dec. '36	Madrid 5 9 Juli '35
Athene 6 4 Jan. '37	N.-York F.R.B. 1½ 1 Feb. '34
Batavia 3 14 Jan. '37	Oslo 4 7 Dec. '36
Belgrado 5 1 Febr. '35	Parijs 4 3 Aug. '37
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3 1 Jan. '36
Boekarest 4½ 15 Dec. '34	Pretoria ... 3½ 15 Mei '33
Brussel 2 16 Mei '35	Rome 4½ 18 Mei '36
Boedapest 4 28 Aug. '35	Stockholm ... 2½ 1 Dec. '33
Calcutta 3 28 Nov. '35	Tokio 3.285 7 Apr. '36
Dantzig 4 2 Jan. '37	Weenen 3½ 10 Juli '35
Helsingfors 4 3 Dec. '34	Warschau ... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 4 19 Nov. '36	Zwits. Nat. Bk. 1½ 25 Nov. '36

OPEN MARKT.

	1937				1936	1935	1914
	7 Aug.	2/7 Aug.	26/31 Juli	19/24 Juli	3/8 Aug.	5/10 Aug.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	¼	¼	¼	¾	15/16-7/1	4/8-3/4	3/8-3/16
Prolong.	—	¼-3/4	¾	¾	1/4-1/2	4-1/2	2 1/4-3/4
Londen Daggeld	1/2-1	1/2 1 2)	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1 1/4-2
Partic. disc.	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	9/16-5/8	4 1/4-3/4
Berlijn Daggeld	2 1/8-5/8	2 1/2-3	2 1/4-3 1/8	2 1/4-5/8	2 1/4-3 1/4	2 1/8-3 3/4	—
Maandgeld	2 1/2-7/8	2 1/2-7/8	2 1/2-7/8	2 1/2-3/4	2 1/8-15/16	2 1/4-3 1/4	—
Part. disc.	2 1/8	2 1/8	2 1/8	2 1/8	2 1/8	3	2 1/8-1/2
Warennw...	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	1/4	1 1/4-2 1/2
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	1/4	5/16	—

1) Koers van 6 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) Van 3/7 Aug.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
3 Aug. 1937	1.81 ¼	9.03	72.97 ½	6.80 ¼	30.52 ½	100 5/16
4 " 1937	1.81 5/16	9.03 ¾	72.97 ½	6.80 ¼	30.52	100 5/16
5 " 1937	1.81 ¾	9.03 ½	72.97 ½	6.80 ¼	30.53	100 5/16
6 " 1937	1.81 ¾	9.03 ½	73. —	6.80 ¼	30.53 ½	100 5/16
7 " 1937	1.81 ¾	9.04 ½	73. —	6.80 ¼	30.54	100 5/16
9 " 1937	1.81 5/16	9.04 ½	72.96	6.80 ¼	30.52 ½	100 5/16
Laagste d.w. 1)	1.81	9.02 1/8	72.87 ½	6.79 ½	30.50	100
Hoogste d.w. 1)	1.81 ¾	9.05	73.02 ½	6.82	30.57 ½	100 ¾
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
3 Aug. 1937	41.66	—	6.32 ½	—	—	—
4 " 1937	41.66	—	6.32 ½	—	—	—
5 " 1937	41.65	—	6.33	—	—	—
6 " 1937	41.66	—	6.32 ½	—	—	—
7 " 1937	41.68	—	6.32 ½	—	—	—
9 " 1937	41.65	—	6.32 ½	—	—	—
Laagste d.w. 1)	41.60	34.25	6.30	—	9.62 ½	—
Hoogste d.w. 1)	41.72 ½	34.30	6.36	1.50	9.65	—
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montevideo 1)
3 Aug. 1937	46.57 ½	40.32 ½	45.40	4. —	55	1.81 ¼
4 " 1937	46.57 ½	40.32	45.40	4. —	55	1.81 ¼
5 " 1937	46.57 ½	40.32 ½	45.40	4. —	55	1.81 ¾
6 " 1937	46.40	40.35	45.40	4. —	55	1.81 ¾
7 " 1937	46.62 ½	40.37 ½	45.45	4. —	55	1.81 ¾
9 " 1937	46.62 ½	40.37 ½	45.47 ½	4. —	55	1.81 ¾
Laagste d.w. 1)	46.50	40.25	45.32 ½	3.97 ½	54 ½	1.80 ¾
Hoogste d.w. 1)	46.65	40.42 ½	45.50	4.02 ½	55 ½	1.81 ¾
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 ¾	2.1878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
3 Aug. 1937	4,98 ¾	3,75 5/16	40,24	55,18
4 " 1937	4,98 5/16	3,75 ¼	40,24 ½	55,17 ½
5 " 1937	4,98 ¼	3,75 ½	40,23 ½	55,15
6 " 1937	4,98 ½	3,75 ¾	40,24 ½	55,15
7 " 1937	4,99 5/16	3,75 ¾	40,22 ½	55,16
9 " 1937	4,98 ¾	3,75 ¾	40,24	55,16
10 Aug. 1936	5,02 ½	6,58 5/16	40,23 ½	67,93
Muntpariteit ..	4,86	3,90 ¾	23,81 ¼	40 5/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	24 Juli 1937	31 Juli 1937	3/7 Aug. 1937 Laagste	7 Aug. 1937 Hoogste
Alexandrië...	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 1/2
Athene...	Dr. p. £	547 1/2	547 1/2	540	555
Bangkok...	Sh. p. tical	1/9 1/2	1/9 1/2	1/9 1/2	1/10 1/2
Budapest 1)	Pen. p. £	25 1/2	25 1/2	24 1/2	25 1/2
Buenos Aires	p. peso p. £	16.43	16.44 1/2	16.43	16.48
Calcutta...	Sh. p. rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6 3/8	1/6 1/2
Istanbul	Piast. p. £	617	618	618	620
Hongkong	Sh. p. \$	1/2 21/32	1/2 21/32	1/2 19/16	1/3
Kobe	Sh. p. yen	1/1 11/32	1/1 11/32	1/1 11/32	1/2
Lissabon	Escu. p. £	110 3/16	110 3/16	110	110 3/8
Mexico	\$ per £	18	18	17 1/2	18 1/2
Montevideo 2)	d. per £	28	28	27 1/2	28 1/2
Montreal	\$ per £	4.96 1/8	4.97 1/8	4.97 1/8	4.98 3/8
Rio de Janeiro	d. per Mil.	3 15/64	3 7/32	3 3/16	3 1/2
Shanghai	Sh. p. \$	1/2 1/4	1/2 1/4	1/2 1/8	1/2 1/4
Singapore	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/16	2/4 1/2
Valparaiso 3)	\$ per £	128	128	128	128
Warschau	Zl. p. £	26 1/2	26 1/2	26 1/2	26 1/2

1) Offic. not. 10 Dec. 16 1/2. 2) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 10 Dec. 16.12. 3) Offic. not. 19 Mei 39 1/2. 4) Id. 11 Mrt. 1935 4 1/4. 5) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export“ noteering.

ZILVERPRIJS

Londen 1)	(N.York 2)
3 Aug. 1937..	20 44 3/4
4 „ 1937..	20 44 3/4
5 „ 1937..	20 44 3/4
6 „ 1937..	20 44 3/4
7 „ 1937..	20 —
9 „ 1937..	20 44 3/4
10 Aug. 1936..	19 1/2 44 3/4
27 Juli 1914..	24 1/2 59

GOUDPRIJS 3)

Londen	
3 Aug. 1937...	139 7 1/2
4 „ 1937...	139 1/2
5 „ 1937...	139 8
6 „ 1937...	139 1/2
7 „ 1937...	139 5
9 „ 1937...	139 1/4
10 Aug. 1936...	138 5 1/2
27 Juli 1914...	84 10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	31 Juli 1937	7 Augustus 1937
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 108.615.961,32	f 81.104.932,10
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	866.133,96	217.623,37
Voorschotten op ultimo Juni 1937 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op de belastingen en op de vermogensbelasting	—	—
Voorschotten aan Ned.-Indië	19.717.855,71	25.583.700,15
Idem aan Suriname	11.442.237,46	11.547.502,29
Kasvord. weg. creditverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	106.629.203,37	106.050.664,82
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioen f. 1) ...	34.318.464,94	38.848.038,50
Vord. op andere Staatsbedrijven 1) ...	3.897.254,58	4.143.597,97
Verstr. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) ...	—	—
Verplichtingen		
Voorschot door De Ned. Bankengev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 299.396.000,—	f 275.201.000,—
Schatkistpromessen in omloop	3.200.000,—	3.200.000,—
Zilverbons in omloop	1.108.563,—	1.108.273,50
Schuld op ultimo Juni 1937 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op die bel. en op de vermogensbelasting ..	2.361.307,19	2.361.307,19
Schuld aan Curaçao 1)	1.832.665,40	1.857.355,56
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen f. 1) ..	31.142.381,12	39.359.201,35
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	138.638.179,22	151.234.324,30
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	15.069.754,98	15.000.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	115.025.724,19	115.526.818,51

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen: 1)	31 Juli 1937	7 Augustus 1937
Saldo Javasche Bank	f 2.804.000,—	f 1.949.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst ..	216.000,—	382.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. ..	19.718.000,—	25.584.000,—
Schatkistpromessen in omloop	8.500.000,—	7.000.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	1.536.000,—	1.914.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen	716.000,—	779.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	500.000,—	500.000,—

1) Betaalmiddelen in 's Lands Kas op 17 Juli 1937 f 29.096.000,—.

SURINAAMSCHE BANK.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Discout.	Div. rekening-ingen 1)
10 Juli 1937..	626	1.152	532	634	1.416
3 „ 1937..	625	1.212	493	638	1.422
26 Juni 1937..	646	1.253	480	646	1.397
19 „ 1937..	646	1.097	480	651	1.372
12 „ 1937..	687	1.146	501	652	1.373
1 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 9 Aug. 1937.

Activa.	
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f	11.984.336,64
sels, Prom. (Bijbnk. „	374.570,40
enz. in disc. (Ag.sch. „	565.042,13
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 12.923.949,17
Idem eigen portef. f	2.430.000,—
Af. Verkocht maar voor debk. nog niet afgel. „	—
Beleeningen (Hfdbk. f	145.438.303,63 1)
incl. vrsch. (Bijbnk. „	4.749.532,44
in rek.-crt. (Ag.sch. „	29.416.027,68
op onderp. f	179.603.863,75
Op Effecten	f 177.402.926,14 1)
Op Goederen en Spec. „	2.200.937,61
Voorschotten a. h. Rijk	—
Munt, Goud	f 113.607.470,—
Muntmat., Goud ..	1.152.275.487,23
Munt, Zilver, enz. „	f 1.265.882.957,23
Muntmat., Zilver ..	18.517.920,42
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	f 1.284.400.877,65 1)
Gebouwen en Meub. der Bank	4.600.000,—
Diverse rekeningen	8.717.558,02
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) ..	10.193.915,19
	f 1.544.782.376,09

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefondsen	4.338.707,82
Bijzondere reserve	6.600.000,—
Pensioenfonds	11.128.610,67
Bankbiljetten in omloop	831.692.160,—
Bankassigatiën in omloop	54.890,26
Rek.-Cour. (Het Rijk f	81.366.594,56
saldo's: (Anderen „	587.825.544,33
Diverse rekeningen	1.775.868,45
	f 1.544.782.376,09
Beschikbaar metaalsaldo	f 683.952.001,94
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	1.709.880.000,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
9 Aug. '37	113607	1.152.275	831.692	669.247	683.952	85
2 „ '37	113607	1.152.275	860.726	646.792	680.646	85
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekening-ingen 1)
9 Aug. 1937	12.924	—	179.604	2.430	8.718
2 „ 1937	12.987	—	186.670	2.430	8.912
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
7 Aug. '37 1)	133.670		200.720	72.780	24.270
31 Juli '37 1)	133.670		195.200	72.420	26.622
3 Juli 1937	116.574	16.982	197.667	77.701	23.409
26 Juni 1937	108.663	15.978	193.802	76.084	16.686
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Disconto's	Beleeningen	Diverse rekening-ingen 1)	Dek-kings-percentage
7 Aug. '37 1)	4.350	77.790		71.020	49
31 Juli '37 1)	5.500	78.060		63.630	50
3 Juli 1937	4.879	11.555	55.782	72.613	49
26 Juni 1937	4.902	11.516	53.469	77.863	46
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.